

doopsgezinde
gemeente
leeuwarden

Doopsgezinde Gemeente Leeuwarden

9 augustus 2020

Voorganger: Hanna Bruin

Organist: Gerben Bergstra

Zangers: Nynke Smit-Kloosterman & Willem Wouda

thema: *Klaarder dan de middag ...*

* Mededelingen en aansteken van de kaars

* Zingen *Waar de nacht ...* LLO dl 2 - 54: 1

* Bemoediging en groet

* Zingen *Laat ons ook ...* LLO dl 2 - 54: 3

* Gebed

* Zingen *Adem uw Geest in mij* LLO dl 1 - 2

* Bijbellezing Job 11

* Zingen *Wees Gij mijn toevlucht* ZZZ 273

* Bijbellezing Bijbelteksten over licht

* Zingen *Licht der Liebe* GL 756

* Overdenking

En dan opeens staat de wereld stil ...

Niet letterlijk natuurlijk – maar alles wat ‘normaal’ was, is opeens anders. Ergens zag je het natuurlijk aankomen, maar het was toch een ver-van-mijn-bed-show; één of andere ziekte in een Chinese provincie waar je nog nooit van gehoord had. Dan komt het dichterbij – Italië, Spanje, Frankrijk. Je weet dat het daar niet gaat stoppen, maar toch kon je er met je brein nog niet echt bij dat die beelden van ver weg, ook hier werkelijkheid zouden worden. De overvolle ziekenhuizen, ambulances die af-en-aan reden, dagelijkse updates op televisie, en het land ‘op slot’.

De één na de andere dienstverlener moest de deuren dichtgooien: cafés en restaurants, kappers en schoonheidssalons, reguliere winkels. Alle scholen dicht, kinderen thuis lesgeven of via videolessen. Alleen supermarkten, bouwmarkten en tuincentra leken open te blijven, want mensen moeten tenslotte eten en ze moeten tijdens hun ‘huisarrest’ toch ook wat te doen hebben.

Terwijl in de natuur alles aan het ontluiken was, gooiden de mensen juist de luiken dicht vanwege het virus. Het vrachtvervoer kreeg het drukker met de bevoorrading van supermarkten – want ja, je kon eens zonder toiletpapier komen te zitten ... Het dagelijkse woon-werkverkeer nam af tot files een uitzondering werden. De lucht werd merkbaar schoner en de natuur leefde op. Ook in de nu stille straten van plaatsjes onder lock-down. Dat leverde ook gemakkelijke beelden op van een kudde geiten die een dorpje in Wales overneemt.

Maar hoe gemakkelijk ook, Corona bracht kloven in onze samenleving aan het licht: aan de ene kant heb je de mensen die doorleven alsof er niets aan de hand is, die deze ziekte afdoen als 'gewoon een griepje'. Die alle maatregelen maar onzin vinden, zelfs nu het virus weer terrein wint.

Aan de andere kant zaten verzorgingstehuizen hermetisch op slot om de bewoners te beschermen – elk menselijk contact vrijwel verboden. Een gevangenissituatie, waarbij de moordenaars vrij rondlopen en de potentiële slachtoffers in de isoleercel werden gezet, Contact op afstand: zwaaien door het raam, telefoontjes, beeldbellen ... met schrijnende gevolgen. Al in Genesis zegt God: *Het is niet goed als de mens alleen is ...*

Na weken lock-down liepen soms de spanningen hoog op; mensen vlogen tegen de muren op, ouderen vereenzaamden, gezinnen stonden op springen. Er zijn kinderen in probleemsituaties geheel uit beeld verdwenen.

Tegenover jongeren die gewoon doorfeesten alsof hen niets kan gebeuren, staan mensen die meerdere familieleden verloren hebben. Zorgmedewerkers die smeken om de 1½ meter afstand te respecteren, tegenover mensen die menen dat ze recht hebben op allerlei zaken die nu even verboden zijn. Mensen die proberen anderen op allerlei manieren te ondersteunen tegenover mensen die het 'nieuwe normaal' niet willen accepteren omdat het hen aantast in hun 'persoonlijke vrijheid', maar daarbij de veiligheid van anderen totaal negeren.

Ja – je mocht een tijd niet naar de kapper, maar is dat nu zo erg? Is het nu zo erg dat je niet naar een cafeetje kan? – En dan spreek ik nu natuurlijk even niet vanuit de kappers en caféhouders ...

Mijn pedicure werkt ook in de thuiszorg; de thuiszorg ging door, maar ze mocht bij dezelfde mensen die de bezocht voor die thuiszorg, geen pedicure doen en dat terwijl sommige van hen bijna niet meer op hun voeten konden staan vanwege ingroeiende nagels en andere voetproblemen. Toen ik na zo'n 2½ maand weer naar de fysio mocht, zag ik daar medepatiënten die krom liepen van de pijn. Van bijna weer goed kunnen bewegen weer helemaal terug naar af ...

Er is wel wat ergers dan niet naar de kapper kunnen!

Daar kon Job van meepraten. Er zijn veel ergere dingen!

Ergens heb ik moeite met Job – niet zozeer met zijn vragen, want wie vraagt er nu niet naar het waarom van slechte dingen die je overkomen? Zware tegenslag, verlies en verdriet werpen je vaak helemaal op jezelf terug. Wat dat betreft begrijp ik hem wel. Maar aan de andere kant; die beproeving van Job kostte zijn kinderen het leven. En waarom de gehele blik op Job, terwijl zijn vrouw ook alles kwijt is geraakt? Hij zit daar maar in de as met al zijn ellende, maar steunt hij zijn vrouw in haar verdriet?

Nu weet ik natuurlijk dat je het theologisch niet zo moet zien ... maar ik ben een beetje allergisch voor die uitdrukking '*dat moet je anders zien*'. Het klinkt alsof jouw mening en inzicht er niet toe doen. Alsof slechts één uitleg de juiste is, terwijl elk verhaal meerdere kanten heeft. Als je kijkt met een pastorale blik, is het over het hoofd zien van Jobs vrouw een blunder.

Maar ik kan wel begrijpen dat anderen juist troost vinden in dit boek. Omdat het hun eigen lijden weerspiegelt, omdat het raakt aan hun eigen vragen. Omdat een van de uiteindelijke antwoorden is, dat het niet Jobs schuld is dat hem al deze narigheid is overkomen. Is de vraag naar het wat je gedaan hebt om dit leed en verdriet te 'verdienen' wel een vraag die je moet stellen?

Een tijdje geleden zag ik op YouTube – al doorklikkend – een interview met een Amerikaanse talkshow-presentator. Een interview dat heel persoonlijk werd. Hij noemt daarin slechte dingen die je overkomen als tuchtigingen van God en zegt:

Welke tuchtigingen van God zijn géén giften? Als je dankbaar bent voor je leven, moet je dankbaar zijn voor alles in dat leven – je kunt niet het ene kiezen en het andere niet.

Wat geeft verlies je?

Je krijgt besef van het verlies dat andere mensen lijden, het maakt het mogelijk om echt contact te krijgen met andere mensen en daardoor wordt je liefde dieper en leer je om in iemands schoenen te staan: het gaat om volledig mens-zijn. Vraag niet 'Waarom ik?' – het is 'Waarom ik niet?'

Daar wil ik op aansluiten met de woorden die we gelezen hebben. Ze komen uit een van de redevoeringen van Jobs vriend Sofar; ook hij probeert Job ervan te overtuigen dat hij ergens onrechtvaardig is geweest. Maar daaronder ligt ook de boodschap dat Job hier doorheen zal kunnen komen. Die verzen 17 en 18 geven mij hoop.

Klaarder dan de middag zal het leven rijzen;
zij het nog zo donker, het zal worden als de morgenstond.
Gij zult vertrouwen, omdat er hoop is ...

Het is deze tekst uit Job die me is bijgebleven – al die jaren nadat ik hem gelezen heb ergens in 1985 ... toen ik in één jaar de hele Bijbel van kaf tot kaft heb gelezen. Het is ook de tekst die ik heb gekozen als begeleidende en leidende tekst voor een van de kunstwerken die ik heb gemaakt voor deze tentoonstelling met als titel *Licht en lucht*.

... opgesloten zitten in je huis en je enige uitzicht is een vloed aan slechte berichten. Stijgende besmettingscijfers, afstand houden, geen bezoek, geen arm om je heen, mondkapjes die de glimlach van je naaste verbergen, beelden die op je netvlies blijven staan ... Het leven krijgt een diepzwarte rand.

Maar toch, hoewel dat verduisterende raam gesloten is, zit het niet potdicht en op slot. Het kan open, er blijft een blik mogelijk naar die andere wereld.

Aan de andere kant van die ramen zie je de goede dingen, die ondanks en *dankzij* corona zijn ontstaan of versterkt: de steun aan bepaalde – vaak ondergewaardeerde – beroepsgroepen, de saamhorigheid, de leuke initiatieven die ontstonden – van massale thuisproductie van mondkapjes tot berenjachten in eigen omgeving. De wereldwijde inzet in honderden laboratoria om een vaccin te vinden ...

Je kunt de ramen gesloten houden en alleen maar de beperkingen zien, maar ze ook wijd opengooien en de hoop binnenlaten. Een wereld waarin het wel licht is. Waar we omarmd worden; nog steeds op afstand maar met extra warmte.

Door het duister heen, door alle ellende heen zullen we weer in het licht komen.

Job is niet de enige die door een diep dal moest gaan – en ook zeker niet de enige die in de Bijbel genoemd wordt. Een van de mooiste en meest geliefde psalmen brengt ditzelfde beeld: *al ga ik door een dal van diepe duisternis ...*

Door het dal – maar zonder dat dal te vergeten wanneer je eruit ben gekomen.

Maar *hoe* kom je door dat dal, *hoe* kun je die morgenstond weer meemaken? *Hoe* vind je de weg uit het duister?

Voor mij is dat het best verwoord in die teksten over licht – Gods licht dat op meerdere manieren de mensen leidt. Als de vuurkolom die de Israëlieten de weg wijst door de woestijn. De wegwijzer als lamp voor de voet en een licht op het pad. Het volgen van het licht dat Christus is. En die vaste verzekering aan het begin van het Johannes-evangelie: *Het licht schijnt in de duisternis en de duisternis heeft het niet in haar macht gekregen.*

Hoe vat je zoiets in één beeld? Die zekerheid en dat vertrouwen dat God je leidt door momenten van diepe duisternis: de momenten dat je het niet meer ziet zitten, de momenten dat je twijfelt of er wel weer een morgen aanbreekt.

Hoe vat je het in één beeld, in een land waar het 's nachts fysiek bijna nooit helemaal donker is?

Waar weinig grote wegen meer zonder verlichting zijn en vrijwel iedereen een smartphone op zak

heeft met een zaklampfunctie. Welk beeld vat een wegwijzer samen in een wereld waar gps en Tomtom je de weg wijzen?

Dat beeld kwam bij mij naar boven toen ik de foto's stond te maken voor het werk dat die morgenstond zou uitbeelden. Op de dijk bij Zwarte Haan – aan de noordkust van het Friese vasteland, waar je een schitterend uitzicht hebt over het wad, op zonsopkomst en zonsondergang, en waar bij het vallen van de nacht de vuurtorens hun lampen ontsteken. Eerst als een klein lichtpuntje, ergens in de verte, maar naarmate het donkerder wordt, is dat lichtpuntje steeds beter te zien. De duisternis doet dat licht juist beter uitkomen.

Ik ben er vast van overtuigd dat als de Bijbelschrijvers zeevaarders geweest waren, dat de vuurtoren dan zijn plaats in de Bijbel had gevonden.

Toen ik in 1985-86 een jaar lang in de Verenigde Staten was, hoorde ik eens de gospelsong *The Lighthouse* op de radio. De uitvoering, de melodie, sprak me niet echt aan, maar een paar regels zijn altijd blijven hangen: *I thank God for the lighthouse ... If it wasn't for that lighthouse, where would this ship be?*

De tekst van die oude gospel heb ik op internet gevonden en hier hertaald naar het Nederlands. In de hertaling heb ik 'baken' gebruikt, omdat het dan beter in het ritme past, maar helemaal zingbaar is de hertaling toch niet geworden. In het origineel wordt een deel van de tekst niet gezongen maar gesproken.

Er staat een baken op een duintop, het bestrijkt de levenszee
Word ik heen en weer gesmeten dan schijnt het over mij
En dat licht schijnt door het duister; het brengt me veilig thuis
Zonder dat baken op de duintop verging mijn schip met man en muis

Soms lijkt het alsof iedereen zegt: "Gooi dat baken toch 's plat,
Er komen hier geen schepen meer; het heeft zijn tijd gehad"
Maar dan denk ik aan die ene stormnacht, toen ik het licht zag – net op tijd –
Het licht van dat oude baken daar bovenop het duin ...

En ik dank God voor het baken dat schijnt over het Wad
Christus is het baken en Hij verlicht het pad
Hij leidt me langs ondiepten, Hij wijst de vaargeul aan
Zonder dat baken op de duintop was mijn schip allang vergaan.

Ons doperse lijflied *Ik voel de winden Gods vandaag* laat ons het beeld zien van Christus die als stille gast meevaart op het schip van het leven. Maar als ik op de melodie van *De winden Gods* het ruime sop kies, dan ben ik blij, dat je niet alleen hoeft te navigeren op moderne technieken maar dat er, juist daar waar het gevaarlijk is, een vuurtoren staat.
Amen

Muziek

Gebeden

* Orgelspel

* Open ruimte

Zolang we 1½ m afstand moeten houden kunnen er geen mensen naar de microfoon lopen. Wilt u toch reageren op de dienst of iets anders kenbaar maken dan kan hiervoor het gele stikkervel gebruikt worden dat op de liturgie is geplakt.

* Gebed

* Slotlied *Hear, wês mei ús oant in oare kear* TT 237: 1,3

* Zegenbede

* Antwoordlied *Hear, wês mei ús oant in oare kear* TT 237: 2, 4

* Collecte bij de uitgang voor het Orgelfonds

Ons goede oude orgel is een instrument dat liefde, zorg en aandacht nodig heeft. Onze organist Gerben Bergstra zorgt voor de liefde. Onze gemeente heeft de plicht goed voor het orgel te zorgen. Dat gebeurt door het te (laten) onderhouden. U mag zorgen voor aandacht in de vorm van een mooie donatie, die het onderhoud van het orgel mogelijk maakt.

Mededelingen

De diensten worden op video opgenomen en zijn via de website van de gemeente, onder het kopje 'Preken en luisterdiensten', tot de daaropvolgende zondag te bekijken. Helaas moet dit vanwege de regels van Buma/Stemra, anders kost het de gemeente heel veel geld i.v.m. copyrights.

📄 www.doopsgezindenleeuwarden.nl

Aanmelden voor de diensten kan tot zaterdag 12.00 uur via de kosterij. Telefonisch ☎ 058-2124073 – u kunt de voicemail inspreken – of ✉ koster@dgleeuwarden.org. Graag uw naam / namen en telefoonnummer vermelden en met hoeveel personen u komt.

De lijst met aanwezigen wordt samengesteld voor het geval achteraf blijkt dat een persoon die in deze dienst aanwezig was, besmet is met COVID-19. In dat geval wordt deze lijst ter beschikking gesteld aan de GGD i.v.m. het voorgeschreven contactonderzoek. De lijst wordt op een afgesloten plek bewaard en aan niemand ter inzage gegeven. Twee maanden na de dienst wordt deze lijst vernietigd.

Mededelingen voor de liturgie graag uiterlijk vrijdag 12.00 uur e-mailen naar: hannab@online.nl en ellesfeenstra@outlook.com

Bovenstaande mededelingen vindt u ook op 📄 www.doopsgezindenleeuwarden.nl

Liederen (LLO) overgenomen uit *Het liefste lied van overzee*.

Liederen (ZZZ) overgenomen uit *Zangen van zoeken en zien*.

Liederen (GL) overgenomen uit *Gotteslob*.

Liederen (TT) overgenomen uit *Tuskentiden – oanfoljend lieteboek*.